

SPIS TREści

Wstęp	5
1. Grafika i ortografia	12
11. Fonetyka	18
Wokalizm	18
A. Cechy ogólnopolskie z przełomu XVII i XVIII w.	19
Siągłłski ustne	19
1. Zasięg oboczności 'e : 'o, : 'a	19
2. Oboczność e^ : ji w przyimkach i w liczebnikach	20
3. Zmiana barwy siągłłsek w pozycji przed <u>RI.N</u>	21
U. <u>jechać</u> <u>jachać</u>	21
5. Różne wymiany siągłłskowe	22
Siągłłski nosowe	23
1. -ą, -ą > -eN, -oN	23
2. -ęL > -eL	23
3. 2S. > —	24
/+. Wtórna nosowość	24
5. Wahania siągłłsek ⁵ ę : 'ą	25
B. Cechy regionalne	25
Siągłłski usłne	25
1. o, ł pochylone	26
2. i I y oraz prejotacja nagłłsowego	33,
3. ftłady wpływu akcentu na barwę siągłłsek	32+
I.r. Siągłłski w wyrazach obcych	36
Siągłłski nosowe	37
1. ę, ą - warianty grup łN, <N	37
2. Denazalizacja ę, ą w śródgłłsie oraz ą w wygłłsie	39
3. Usuwanie oboczności -ą-1 -ę-	

Konsonantyzm . . . ;	42
A. Cechy ogólnopolskie z przełomu XVII i XVIII w.	42
1. Mieszanie spółgłosek dźwiękowych z zębowymi w nie- których wyrazach zapożyczonych	42
2. Asymilacje w grupach spółgłoskowych	43
3. "Uproszczenia ilościowe grup spółgłoskowych	44
4. Kontynuanty grup *sr, *zr, *zr	45
5. Formy staropolskie . . . !	46
B. Cechy regionalne	47
1. Spółgłoski przedniojęzykowe	47
2. Spółgłoski średniojęzykowe	51
3. Spółgłoski tylnojęzykowe ^ : h	V5§/
4. Geminaty	57
5. Fonetyka międzywyrazowa	59
Podsumowanie	59
111. Fleksja	63
A. Formy ogólnopolskie z przełomu XVII i XVIII w.	63
Deklinacja rzeczownika	63
1. Wahania w kategorii rodzaju	63
2. Wahania w kategorii liczby (singularia i pluralia tantum)	64
3. Końcówki przypadkowe	65
Deklinacja przymiotnika	78
1. Formy odmiany niezłożonej	78
2. Formy odmiany złożonej	79
Deklinacja zaimka	82
1. Zaimki osobowe	82
2. Zaimki rodzajowe	83
Deklinacja liczebnika	85
1. Liczebniki główne	85
2. Liczebniki wieloczłonowe	88
3. Liczebniki ułamkowe i zbiorowe	88
Koniugacja	89
1. Formy osobowe	89
2. Imiesłowy	91

B. Formy regionalne	92
Deklinacja rzeczownika	92
1. Wahania w kategorii rodzaju	92
2. Wahania w kategorii liczby.	93
3. Końcówki przypadkowe. . . . . t	94
Deklinacja przymiotnika	95
Deklinacja zaimka	96
Koniugacja	97
1. Formy osobowe w czasie teraźniejszym i przeszłym.	97
2. Czasowniki z zaimkiem zwrotnym.	98
Podsumowanie	101
IV. Składnia	103
A. Konstrukcje ogólnopolskie z przełomu XVII i XVIII w.	104
Wypowiedzenie pojedyncze	104
1. Związki podmiotu z orzeczeniem	104
2. Orzeczenie imienne (formy przypadkowe orzecznika)	104
3. Zdania bezpodmiotowe	105
4. Związki z przydawką	105
5. Związki z dopełnieniem	106
6. Związki z okolicznikiem	114
7. Syntaktyczne funkcje bezokolicznika	115
8. Funkcje niektórych przyimków.	116
9. Szyk wyrazów w zdaniu	119
Niektóre konstrukcje wypowiedzenia złożonego	120
1. Rozbudowane wypowiedzenie wieloczłonowe	120
2. Funkcje niektórych spójników.	121
3. Imiesłowowy równoważnik zdania	123
B. Konstrukcje kresowe	125
Wypowiedzenie pojedyncze. _____	125
1. Związki podmiotu z orzeczeniem	125
2. Związki z przydawką	126
3. Związki z dopełnieniem.	126
4. Funkcje niektórych przyimków.	128
Podsumowanie!	130

V. Słownictwo

1. Wyrazy rodzime	132
2. Wyrazy zapożyczone	149
a) Pożyczki słowiańskie	149
– Wschodnioslawizmy	149
– Bohemizmy	155
b) Pożyczki niesłowiańskie	155
– Latynizmy	157
– Grecyzmy	192
– Galicyzmy	193
– Italianizmy	195
– Germanizmy	196
– Hungaryzmy	200
– Orientalizmy	200
Podsumowanie	201
Zakończenie	206
Bibliografia	206